

BERTSO BERRI TA KANTA ZAR

(II)

NUN ZER

Orrialdea

Lora polita	3
Uso zuria	3
Gabon gabea	4
Goiko mendian	4
Illun-abarra	4
Txalopin txalo	5
Kukuak	5
Aitak eman daut dotea	6
Atzo goizean	6
Itxasoan urak andi	7
Atxia motxia	7
Boga, boga!	8
Txakur gorri txiki bat	8
Ondarribia	8
Txoriñuak kaiolan	9
Aurra lo dago (Igotz)	10
Aurroi, lo	11
Basatxoritxu	11
Ardo gorri naparra	12

Arbola bat (Arrese-Beitia).	13
Gure Arbola gazteari (Arrese-Beitia).	16
Ume eder bat (Iparragirre).	18
Ncre andrea (Iparragirre).	19
Limosnatxo bat (P. M. Otaño).	20
Zazpiak bat (P. M. Otaño).	22
Ikusten duzu goizean (Elizanburu).	23
Urrundik ikusten dut (Elizanburu).	24
Mutil zarren bizitza (Xenpelar).	26
Moskorkeria (Basarri).	28
Egipto'ra	31
Erregeak	32
Biotz-lilia (Artadi).	33
Amari agur (Dundunzar).	35
Aize-erota (Dirauket).	36
Pobreak pobre (Aita Fidel).	37
Txakur zintzoa (Aita Fidel).	37
Gabon-gaba (Aita Fidel).	39
Kalamua (Egieder).	39
Gorbeia'ko Gurutzea (Arrugain).	40
Mirua ta amilo!xa.	41
Txarrizaiña (Arrugain).	41
Guipuzkoa'ko lur maite (Arrugain).	43
Maite (Arrugai;i).	43
Eretxi bi (Enbeita'tar Kepa).	44
Txomin eta Matxalen (Enbeita'tar Kepa).	45
Bei zarren bertsuak (Enbeita'tar Kepa) ...	46
Bertsolaria (Enbeita'tar Balendin).	48
Mutil zar bati (Enbeita'tar Balendin).	49
Ariatza'ko «Garriko» (Enbeita'tar B.).	50
Gizontasuna zer dan (Deunoro).	51
Neskatilla «polita» (Deunoro).	52
Bizkargi (Deunoro).	54
Euskaldun bat Ameriketara (Iturri).	55
Gernika (Aldana).	57
Nere «pasaditxu» bat (Aldana).	58
Erregeak (Ireneo).	59
Usparitza'ko auzunia (Ireneo).	61
Gogaiztoa (Lopategi).	62
Maitcmindua (Lopategi).	63
Zabal-alde (Enbeita'tar Jontxu).	64
Ariatza'ko kazeruak (Enbeita'tar Jontxu).	64

LORA POLITA

Lora polita ontzian
begiratzten dodanian,
orduan zaukat, ene maitia,
neure goguan.

Txori polita kaiolan
barruratzen dodanian,
ai!, orduantxe zaukat, maitia,
neure goguan.

Mutikotxua ikastolan
il-illik sartzen danian,
zeure gomuta bizi-bizia
daukat goguan.

USO ZURIA

Uso zuria, nora ua
ortze zabalaz egazka?
Mendi-aranak zuri yagozak,
lats-iturriak leitu dozak.

Uso zuria, nora ua,
gure lur ataz egazka?

—Aizkidetxua, zegaitik
itun dagistak itaun ori?
Mendiok dozak geure mendiak?
Erri au ete asabena?
Arren, itxeistak juaten
ez ikusteko Ama ilten.

GABON GABEAN

Gabon-gabeen oituten dogu
guztiok aparta ona:
besigu, lebatz, makallu-saltza,
bakotxak berak al dauna.
Gero txurrun plin-plan,
ardau ta paitarra,
katuak artuta
zabu»-zabuka.

GOIKO MENDIAN

Goiko mendian edurra dago,
Errekaldian izotza:
Ni zugandik azke nago-ta,
pozik daukat biotza.
Ene lurralde, polit, ederra,
Zu lakorik nun dago ba?
Zeugaz beti bizi gura dot
eldu arte eriotza.

ILLUN-ABARRA

Illun-abarra:
eguzkia asten da
jetxitzen, jetxitzen,
diz-dizera ederra
zaiola gutxitzen.

Diamantezko printzak
zaizkanian galtzen,
urrezko bola baten
itxuraz da jartzen.

Eta geldi-geldiro
itxaspera sartzen.
Eta geldi, geldi,
eta geldi, geldi,
eta geldi, geldi,
itxaspera sartzen.

TXALOPIN TXALO

Txalopin txalo,
txalo ta txalo;
katutxoa mizpila ganean dago;
badago, bego;
bego, badago;
zapatatxo barrien begira dago.

KUKUAK

Kukuak umeak
zulo tikian,
tiki tikian,
oi! saratsaren gaiñean.
Ámona neurea,
ezkondu nai dut,
adina dut betea;

nere lagunak
egiñak daude
goan den aspaldi aundian.

AITAK EMAN DAUT DOTEA

Aitak eman daut dotea
neurea, neurea i,
urdeño bat bere umekin,
oilo koloka bere txitoekin,
tipula korda heiekin,
tipula korda heiekin!

Otsoak jan daut urdea,
neurea, neurea;
axeriak oilo koloka,
garratoiñak tipula korda.
Adios neure dotea,
adios neurea dotea !

ATZO GOIZEAN

Atzo goizean goiz jagi nintzan
birigarroa goizago ;
birigarrpan txinta-soiñuan
lo eiten dogu gozaro.

Eperrak kantatzen dau
goizean bostetan;
ez egon, neskatillak,
mutillen pentzutan.

ITSASOAN URAK ANDI

Itsasoan urak andi
ezta ondorik ageri;
pozik igaro nezazke
nere maite ikustea gatik.

Itsasoa balitz esne,
ontzia kristalezkoa,
andreak ontziratzeko
Birjiña Pilarezkoa !

Itsasoan laiño dago
Baionako barraraiño ;
maite zaitut maiteago
txoriak bere umea baiño.

ATXIA MOTXIA

Atxiá motxia perolipan,
nire semea errotan;
errotara niñoiala
topa neban asto bat,
kendu neutsan buztan bat,
ipiñi neutsan beste bat;
errota txikiñak *hlin klan*.

Atxia motxia perolipan.
nire semea errekan ;
errekara niñoiala
topa neban erbi bat,
kendu neutsan begi bat,
ipiñi neutsan barri bat:
erreka txikiñak *plist plast*.

BOGA, BOGA!

Boga, boga, mariñela,
mariñela!
Juan bear degu urrutira,
urrutira;
bai Indietara, bai Indietara.
Ez det nik ikusiko
zure plai ederra,
plai ederra !
Agur, Ondarroa'ko
itxaso bazterra !
Mariñela ! Boga...! Mariñela !

TXAKUR GORRI TXIKI BAT

Txakur gorri txiki bat faltatu zait neri,
arras ezkutatu da ta ezta iñon ageri.

Eztiot malediziorik bota nai iñori;
artan baliatu dana ondo bizi bedi.

Manterola'ko errotan gizon abilla da ;
nere txakur gorritxoa ark berak illa da.

Bere orrekin eskean or ibillia da,
zerbait bildu nai badu ark familiara.

ONDARRIBIA

Ondarribia, erri txikia,
erdian plaza zabala,

alargun batek or **tman dauaka**

•derrak **iru** alaba:

zon, zon, zon,

Isabela, Manuela, Margarita,

zon, eta zon, eta zun.

Peru, larga ta jun,

Peru, larga ta jun.

Kortesiakin eskatu nion

bat eman bear zidala;

errespuesta aditu nuan:

«**mutil** pobrea nintzala».

zon, zon, zon, etc.

Mutñ pobrea, ba'nintzan ere^

zu okin baten alaba;

ogi berotan jango genduan

zurekin neure kabala,

zon, zon, zon, etc.

TXORINUAK KAIOLAN

Txoriñuak kiolan

tristerik du kantatzen;

dualarik an zer jan, zer edan,

kanpua desiratzen,

zeren, zeren

libertatia zuiñen eder den!

«

Kanpoko txoria,

so'giok kaiolari;

ahal balin bahedi,

artarik begira adi,

zeren, zeren
libertatia zuiñen eder den I
Barda amets egin dit
maitia ikusirik:
ikus eta ezin mintza,
ezta pena handia
eta ezin bestia?
Desideratzen nuke hiltzia !

AURRA LO DAGO...

Ez, ni ez naz lo-gura ;
kumatxoan bai daukat
ene aur maitea,
eta au kendu ezkerro,
nire naigabea !

Kuma baxruan dago
zapietan etzuna ;
ta atea zabalik...
Deslai dabil aizea;
ta lapur gaiztorik...?

Ixil-ixil sartuta
ostuko ba'leuskide
ene izar goiz-zale,
nok barriro itzuliko?
Ez, ez naz lo-gale.

Ez begisl lo astunak
begirik estal-azi;
gelako argia
jagon nai dot nik ernai,
nun dan ene euzkia.

Emendik baten batek
erpango ba'leuskit,
—esan egidazu—
biar, ai! nok lekarskit
egun-argi-kusku?

Oi lo !, laga nagizu
lorik baga, mesedez ;
au ba'darostazu,
goizean esnatzeko
itsu gaixo nozu.

Ene aurtxo laztana
ba'darostie, izan be,
rnalkoz dot biotza;
ta loak zelan poztu
ene min garratza?

Ez, ni ez naz lo-gura
gau aizetsu onetan.
Nagon, ba, iratzarrik,
maite-txingarra yatan
aurtxoa zaindurik.

Igotz

AURROI, LO...

Aurtxuoi, egik lotxo bat,
emondo dauat gozua;
aitak bat eta amak bi,
ta Goiko Jaunak amabi.
Lo!...

Lo, lo, gotzonen artian,
ludi txatxarraz aitzuta ;
zoriona Goian yagok,
beian ez dok miña baiño.
Lo!...

BASATXORITXU

Basa-txoritxu mustur luziak,
Ez jun Donoki'ra billa ;
Aingerutxurik biar ezkerro,
Orra or nire mutilla.
Bere musua edurra da ta
Sua biotz ta ezpanak;
Berton urturik biziko dira
Nire bularra ta zanak.
Ai, nok leukezan urrezko orratza,
Urre-miesa ta aria,
Urrez asi eta amaituteko
Seintxu ontzako janzkia!
Larrosatxuak bost orri daukoz,
Klabeledieak amabi;
Gure umetxua gura dabenak
Eskatu bere amari.

ARDO GORRI NAPARRA

(Gizona ardoaren alde)

- I. A, a, a.
Ardo gorri naparra:
eztarriko lakarra,
kentzen au den azkarra.
3. A, a, a.
Au den ardo bikaiña!
Edan zagun nai aiña,
naiz argitu bekaiña.
5. E, e, e.
Ni ardoaren alde,
goiz eta arratsalde
beti naiz aren galde.
7. I, i, i.
I aut nere edari,
ik jartzen nauk kantari,
éta sarritan dantzari.
9. O, o, o.
Onek jartzen nau bero,
eta sarritan ero
edanaz egunero.
- II. U, u, u.
Au den gure erregu:
ardoa bear degu,
naiz uda ta naiz negu.

(Andrea ardoaren aurka)

Z,, A, s, a.
Kontuz busti zintzurra
jo nai ezpadek lurra,
ta ausi lepa-ezurra.

4. A, a, a.
Matsaren ur-sorgiña:
gizonak edan-griña,
ta andreak mitiña.

6. E, e, e.
Edari etxe-kalte,
nasaikerien ate,
tabernetan alkate.

8. I, i, i.
Matsaren zumu azti,
griña txarren illati,
osasunaren pipi.

10. O, o, o.
Edari demonio,
inpernuko jario
pardel dan«n bizio.

12. U, u, u.
Ur gorrizko olatu
orrek au i ondatu,
ta andreaz asarratu.

(Andro ta gizona batem)

13. U, u, u.
ATTIO madarikatu!

Gau-txorien tellatu,
alper danen ostatu.
U, u, u. i Ardo madarikatu !

ARBOLA BAT

Arbola bat zan Paradisoan
Jaunak apropos jarria,
Mundu guztiak artu egion
Lotsa ta itzal andia;
Bere azpian bizitia zan
Aita Adan'en gloria,
Andik kanpora zer topau eban
Ezpada negargarria?

Arbola santu aren azpian
Bizi zan zeruan legez,
Eukazalako atsegin danak
Eta nekarik baperez:
Ai! begiratu ba'leutsa beti
Lotsa on eta itzalez!
Mundua etzan gaur aurkituko
Onenbeste atsekabez.

Arbola bat zan Bizkaia'n bere,
Neure anaia laztanak,
Zeiñen azpian pozez beterik
Egoten ziran asabak;
Kerizpe zabal artan jarririk
Eginda euren batzarrak,
Buztarri бага, nasai ta libre,
Bizi ziran Bizkaitarrak.

Bere azpian umildu ziran
Errege Gaztelakoak,
Eta lekurik ez eben izan
Sekula barriz moroak;
Atzera gura ba'dogu izan
Libre len giñan lakoak,
Itxi daiguzan erdaldunentzat
Erdaldun diran kontuak.

Aiztu daiguzan geure artean
Izan diran aserreak,
Izan gaitean anaia eta
Euskaldun zintzo garbiak:'
Gura dogula urtero batu
Dei egitera bertara,
Egin euskuna egin ebala
Nausi zalako indarra.

Jakin begie bere ezpata
Gaur bada biar eztala,
Jakin begie sekula baiña
Ez dala ilgo euskara;
Arbola zarra il ba'zan bere,
Seme bat emen badala,
Eta zelan dan berau orritsu
Eta besangaz zabala,
Bere azpian zarren Batzarrak
Oraindik eingo dirala.

A rrese-Beitia

GURE ARBOLA GAZTEARI

Itxasoaren erditik iñoiz
Farolen bati begira,
Pilloto larri ibilli dana
Ontzia salbau ezinda,
Nekez ta larri zelan eltzen dan
Nai eban portu ta errira :
Modu berean ni bere nator
Arbola onen azpira,
Basamortutik gabaz ementxe
Ikusten neban argira.

Leiak gogortu arren goietan
Iñoz edurtza andiak,
Urtzen ba'ditu ikutuagaz
Eguzkiaren begiak;
Zer egin daike gaur nire biotz
Bigun ta argizagiak,
Ikututean aurrean dodan
Euskaldun izar biziak,
Agertu baiño neure barruko
Sentimentu zar guztiak?

Arantza min bat dot biotzean,
Odei astunak buruan,
Neure eztarri moteltxo onek
Trumoe baten moduan,
Adierazo daian nai neuke
Tximistazoka munduan,
Zelan oraintxe sartu garean
Arbolearen ortuan,
Edo obeto esan dagidan
Euskaldun Paradisuan.

Jakin begie gaur Aretx onen
Azpira batu gerala,
Euskaldun zarren seme zintzoak
Erdaldun bildurrik baga;
Maketo batek emendik bota
Egiñikoak bagara,
Betor guraso zarren fedea
Betoz aíaben legeak,
Bere negarrak leortu daizan
Ni jaio nintzan Erriak.

O neure erri maite-inaitea !
Zakustaz triste negarrez,
Zure alabak euren buruak
Baltzez estaldu dituez,
Trentza mardoak tiraka atera
Ta sutara bota dabez,
Gaur euskaldunak dirala orrek
Ezin ezagutu leikez.

Isildu ziran neskaten kankak,
Mututu artzain-txistuak,
Zelai zabal ta jolas-lekuak
Gaur dira basamortuak:
Arroak beera, itxasoruntza,
Doiazan errekatxoak,
Gau eta egun txilioz dagoz:
Ai, gara Gaztelakoak!

Bakarrik dakust pozgarritxo bat,
Euskaldun amen fedea,
Benturaz onek bigundu leike
Jaungoikozko aserrea,
Eta zerutik jatsi barriro

.Galdu zan libertadea,
Mundua mundu bizi dakigun
Gernika'ko Arbolea.

Arrese-Beitia

UME EDER BAT

Ume eder bat ikusi nuen
Donostia'ko kalean.
Itz-erditxo bat ari esan gabe,
Nola pasatu parean?
Gorputza zuen liraiña eta
Oiñak zebiltzen aidean.
Politagorik ez det ikusi
Nere begien aurrean.
Aingeru zuri, pare gabea,
Euskal-erriko alaba,
Usterik gabe zugana beti
Nere biotzak narama:
Ikusi naian beti or nabil,
Nere maitia, au lana!...
Zoraturikan emen naukazu
Beti pentsatzen zugana.
Galai gazteak galdetzen dute,
Aingeru ori nun dago?
Nere maitea nola deitzen dan
Ez du iñortxok jakingo.
Ez berak ere, ez luke naiko;
Konfiantza orretan nago.
Amorio dun biotz oberik
Euskal-errian ez dago.

Iparragirre

NERE ANDREA

Ezkongaietan zerbait ba-nintzan,
ezkondu eta **ezer ez**;
eder-zalia ba'nintzan **ere**,
aspertu nintzan **ederrez**:
nere gustua egin nuen ta
orain **bizi naiz dolorea**.

Nere andrea andre ederra **zan**,
ezkondu nintzan orduan.
Mudatuko zan esperantzarik
ere, batere ez nuan:
surik batere baldin ba'**dago**,
maiz dago aren onduan.

Zokoak zikin, tximak **jario**,
aurra zintzilik besoan;
adobakia desegokia
gona zarraren zuloan:
im txikiko botella aundia
•dauka berekin albuau.

Nere andrea alperra dago,
ez da numduan bakarrik ;
gauza gozoen zalea da-ta,
ez du egin nai bearrik:
sekulan ere ondo izango ez
alakoaren senarrik.

Larunbatetik larunbatera
garbitzen ditu zatar bi;
bere aretxek berotutzeko
egur erretan zama bi;

belaun bietan bana artuta,
ez da ixiltzen kantari.

Nere andrea goiz jeikitzen da
festara bear danean;
buruko miña egiten zaio
asi baiño len lanean.
Zuxekin zer gertatuko zan
nik bildurrik ez nuan!

Ipmrragirre

LIMOSNATXO BAT

Mutil koxkor'bat itsu aurreko
zuela aldamenian,
gizon buru-soil, bizar zuri bat
bi makuluren gaiñian,
kale (i) ertzian ikusi nuen
iñora ezin joanían;,
ta bera nor zan jakin naiean
inguratu nintzanian,
limosnatxu bat eskatu zidan
Jainkuaren izenian.

Zerbait emanaz galdetu nion,
al zan modu onenian,
jaiotzetikan al zeukan ala
gaitzak artua mendian:
Erantzun zidan: —Ez semia, ez,
nik indarra nuenian,
ez nuen uste iritxitzerik
onetara azkenian...
Gaur limosna bat e&katutzen det
Jainkoaren izenian.

Eta jarraitu zuen esanaz:
—Lengo gerrate denian,

ní aurren xamar ibiltzen nintzan
beti edo geicnían;
nekatu gabe, aisa igoaz
aldapik luzienían:
etzan burura asko etortzen
gu ala gebiltzenían...
gero limosna éskanitzerik
Jainkoaren izenían.

Odola bero ,eta burua
arrua dagoanían,
edozein eran sartutzen da bat
alako itsumenían:
atsekabe ta negar samínak
ba-datoz ondorenían;
nola erabait batek bízía
utzitzen ez duenían...
limosnatxu bat eskatu biar
Jainkuaren izenían.

Iñóiz pentsatzeñ nere artían
ní jarritzen naizenían,
gaur ere asko dirala joango
lirakenak zuzeniarí,
ez luke iñork siñístatuko
zer pena ematen didan.
Ai!, orla nintzan ní erc sendo
ta gazte nenguanían...
Gaur limosna bat eskatutzen det
Jainkuaren izenían.

A!, txorakerí asko egiten
da zentzurik ez danían;
siñísta zazu ur au pasía
daukanaren esanían:
obiago da, garai dan arte,
alegintzía lanían,
negar egiñaz ibillí gabe
gero denpora joanían...
limosnatxo bat bildu eziñik
Jainkuaren izenían.

maitiago degu, anbat:
emen ez dago Bidaso'rik
ta beste trabik an ainbat;
bizi bedi: «ZAZPIRAK BAT»,
Ama maitia indartu dedin.

P. M. Otaño

IKUSTEN DUZU GOIZEAN

Ikusten duzu goizean
argia hasten denean,
menditxo baten gaiñean
etxe txipitxo aintzin xuri bat
lau haitz ondoren erdian,
xakur xuri bat atean,
iturriño bat aldeán?
Han bizi naiz ni bakean.

Nahiz ez den gaztelua,
maite dut nik sor-lekua,
aiten aitek hautatua.
Etxetik kanpo zait iduritzen
nonbeit naizela galdua ;
nola han bai-naiz sortua,
han utziko dut mundua,
galtzen ez ba'dut zentzua.

Ez dugu behar lurrean,
ongi bizirik etxean,
utzi laguna gosean.

Ez du beharrak sekulan jotzen
gure etxeko atean,
non ez duen mahainean,
leku bat gure aldean.

Ene andrea Maria
ez dan andre bat andia,
baiñan emazte garbia ;
irri batentzat ba-dut etxean
nik bear dudan guzia:
gald'egiten dut grazia,
dvidan bezela hasia,
akabatzeko bizia.

Elizanburu

IRRUNDIK IKUSTEN DUT

Urrundik ikusten dut, ikusten mendia
zeiñaren giblean baitut nik erria.
Jadanik dut aditzen, zorion andia!
ezkila maitearen asperen eztia.

Ezkila, zer ote duk ik egun erraiten?
urrunera zer berri ote duk egortzen?
Mendiek edoi-petik dautek ihaidesten,
ik errana zerura ditek garraialzen.

Landako langilea, artzain mendikoa,
iturriko bidean doan neskatoa,
aditurik, ezkila, hire boz lainoa,
otoizten asi dituk Ama zerukoa.

Nik ére dut otoizten Birjina Maria,
bas-errietan galdu aurren gidaria,

neretzat otoi dezan ardlets grazia
bozean kausitzeko nik egun erria.

Mendiak utzi ditut urrun gibelean;
erria dut ikusten jadanik aldean;
zer duk, ene biotza, saltoka barnean?
ote duk uts eginen errira eltzean?

Agur, agur, erria! Agur, sor-lekua!
agur, neure aurreko lcku maitatua!
Jainkoak aditurik aur baten oiua,
ire gana duk aur bat egun urbildua!

Mendiaren egitik artuz bazterrera
iduri xingola bat aldapa behera,
bidexka, hi zuzen aiz jausten zelaiera,
zuzen ereman nezak ahaiden artera.

Bide hegiko aitzia, bortz aldiz aurrean,
igandetan mezzatik etxera sartzean,
bai bortz aldiz jarri nauk, amaren aldean,
ire adar andiek «gin itzalean.

Baratze gibealeko elorri xuria,
beti duk begiratzen aurreko tokia ;
ik bezela zertako, aldaska garbia,
nik ez dut sor-lekuan igatzen bizia?

Bainan nere begitik nigar bat da jausten...
bozkarioak darot biotza gaingitzen...
etxekoen boza dut jadanik aditzen...
Jainkoa, darozkitzut eskerrak biurtzen!

(Berriz erritik urruntzean)

Ezkila, berriz diat biotzean pena,
erritik urruntzean bakotzat duena;
neretzat ik baihuen jo lehen orena,
agian ik orobat joko duk azkena!

Elizanburu

MUTIL ZARREN BIZITZA

Dozena bat bertso berri,
gaztien kontsolagarri,
nere mingaiña sano dan arte
nai nituzke jarri;
begiratuaz alkarri,
andrerik ezin ekarri,
mutil zarren despeira zer dau
esango det sarri.

Egon zaitezte aditzen
zaartuta nola gabiltzen,
gazte denboran ezkondu gabe
errez da gelditzen;
ajiak zaizkit berritzen
eta indarrak urritzen,
orain jarri'naiz soldata gabe
anaia serbitzen.

Anaiak nauka mendian,
koñatak aldamenian,
gazte denboraz akordatzen naiz
sasoia juanian;
ez det gularik janian,
gau ta egun beti lanian,
ondo egin ta' esker gaiztua
gero azkenian.

Iñork nai badu ikusi,
nere librua ikrtsi.
nekia' pranko, esker gaiztua
ta alimentu gutxi;
anaia daukat nagusi,
indarrak juanak igesi,
ontaz aurrera oien mendian
biarko det bizi.

Ezurrak zaizkat gogortu,
belarriak oso gortu;

modu onetan mutil zarrar*B
inbiriak nork ditu?
Andrerik ez nuen artu,
orain anparo biartu,
praile naitare ezin niteke
komentuan sartu.

Koñatak nauka arrotza,
ura emendik orruntza,
lanak eginda csker gaiztua
ta alimentu otza;
soldata gabe morrontza,
begiratua zorrotza,
animosua ez dago mutil
zarraren biotza.

Lenago erromerian
dama «raztien erdian,
jira ta buelta ibiltzen nintzan
fanfarroikerian;
orain tristura begian,
nago estado urrian,
pipa bát artu ortzian eta
suaren guardian.

Orain galdu naiz ederki
nierezi baiño obcki,
ueskatxak eie ez dirate nai
aterik iriki; gaztiaguak izaki
ba-dute milla ailzaki.
Istimazio txarra nola dan
mutil zarrak ilaki.

Mutilla bere zarriau
neskatxakin indarrian,
egun guztian oien pardelak
nere bizkarrian;
gero illunabarrian,
istimazio txarrian,
ibiltzen naute soiñeko galtzak
kendti biarrian.

Mutil zarraren pobre*«
ifiork ikusi nai eza,
eskarmentua ducnik bada.
konsidera beza;
auxen da nere bajeza,
nork izango ez du pereza,
illobarentzat utzi biarra
bere interesa?

Nik daukadan ganantzia
ba-dago zeñi utzia;
bi alkandora, galtza pare bat,
anaiak autasia;
au da esperientzia,
munduko diferentzia,
imitil zarrari tokatzen zaio
olako jantzia.

Orra illoba gaztiak,
mutil zarraren trastiak,
irabazirik ez du izango
oiekin sastriak;
zimurlu zaizkit estiak,
begiak dauzkat tristiak...
Eskarmentua izan zazute
nerekin', bestiak.

Xenpelar

MOSKORKERIA

Urte gutxian jarri gera gu
biurrikeriz beteak,
Edari bidez askok dauzkate
lotsa guziak boteak.
Gero ondorenak izaten dira
negargarri ta tristeak,

Bertsoen bidez ikus ditzagun
Ooo... aberkide maiteak!
Moskorkeriak gure lurrean
egiten ditun kalteak.

Ordu batzutan purrukatzen du
aste guziko eltxorra,
Beti egarriz nola baitagon
bustitzea derriorra;
Ankak narrastu, burua galdu,
oiuz mingain ustelkorra;-
Iñork ematen dion artean
nunai utziko du zorra...
Etxe ta errien ondagarria:
ori da gizon moskorra !

Moskorrak eztu gauz onerako
iñoiz izaten denborik,
Edaria du bere maitea;
ezta arentzat alakorik!
Familiako guraso bada,
zer dezu makurrakorik!
Ez izan andik ondoren onik
aterako dan asmorik,
Gaitzak jotako zugaitzak eztu
emango frutu prexkorik.

Gazte artean zer gertatzen dan'
esan liteke txit xamur,
Alkar arrotzen dute bapo ta,
lengo kezka danak agur!
Tragoxka batzuk edan ezker
ezin egon b>"ij-makur...

Lenago gizon egin gabeak
or bñurtzen zaízkgu aur,
Arrokerizko a'anez ere
asko moskortzen dira gaur.

Izketa txarrak, birau zikiñak,
indar artzen dute gogor;
Oitura txarrak jabetzen dira
uste gabe, emen da or.
Etxe goseak pakerik eztu;
an iñor eztabil jator!
Itzal guziak galdu ezker
griña txar danak saltakor,
Sukalde askotako negarra
sarritan ontatik dator.

Bearrezko da ta argatik dauka
Jaunak guretzat jarria,
Zentzudun batek eztu esango
txarra danik edaria.
Orretzek ase bear du beti
gizonaren egarria,
Gorputzari ez ukatu baiña
artu deiogun neurria;
Gaiñezka ibili bear ba'degu
galdu zan Euskalerrria!

Basarri

EGIPTO'RA

Arre, arre, astotxoa, arre, arre, kon, kon!
Arre, arre, Ejipto'ra bér degu jon jon...
Atzetik gizon gaiztoak
* zorrotzik beren aiztoak...

Arre, arre, astotxoa, arre, arre, kon, kon!
Traka, traka, axkar-axkar, bear degu jon jon.
Umetxoen garraisiak
. bai estu eta larriak!

Arre, arre, astotxoa, arre, arre, kon, kon!
Traka, traka, bixi-bixi, bear degu jon jon...
Ama gaxoen negarrak
aizkatu ditu baztarrak.

Bidean ereille bat...
—Aizazu, gizon:
Ejipto'ra bidea
nundikan dagon?

—Atozte, atozte;
emendik zuzen-zuzena..
begira, begira,
lurgorri ortan barrena.
Goiko Jaunak ordaindu bizaitza...
—Bera da ordanik oparoena.

Arrc, arre, astotxoa, arre, arre, kon-kon!

Barruan Maria ta
Aur maitagarria;
irurok auzpezturik
ta kutxak zabaldurik
eskeni berria.

Beltxor'ek urre gorri;
Kaxpar'ek kekiña;
Aurak Baldaxar'ena
onetsi du geiena:
mir-ale min-miña.

Trakatan, trakatan, iru Errege
trakatan, tTakatan, Sorkaldera,
Jesu jaio dala ume guztiai
Irakata, trakatan, esatera.

lesu jaio dala ume guztiai
trakatan, trakatan, esatera;
ta txintxo diranai zapatatxuan
jostaillu politak ematera.

BIOTZ-LILIA

Ene lilitxo, lilitxo maite,
Zergaitik orren alaitsu?
Burrin-burrunka albo yabiltmn
Listor baltza ez dakuzu?

Goiz dirdiratsu batez, lilitxo,
Zuri begira nenguan,
I«ar urdiñak ortze-barnera
Agertu ziran orduan,

Zein aratz eta **eder zengozan**
Lurrin gozoa ixuriz!...
Udabarriak **esku** samurrez
Apaindutako soin zuriz!

Gizaren arnas legun-eztia
Jostati zure gaiñean...
Ta zuk, lilitxo, lilluraturik,
Parre alaia zengian.

«Lillitxo maite», —niñoan neugan—
«Zu bai egitan zoruntsu!
Nok leukaken, ai! biotz-lilia
Zu baizen garbi, baretsu!

Zelan zugandik begiok alde
Orren maitakor baitzara?...
Eda egizu lurrin gozoa,
Eda irri-parrez zerura».

Ba-yoian Euzki Erregin,
Urdin zabala gaindurik...
Ta zu, lilitxo, zelan zakust? Ai!
Baratz-ertzean... zimelik!

Begira neban neure barnera,
Ta an, igarturik, zakust **zu**,
Biotz-muñeko lili!... negarrez
Begiak yataz lausotu.

Biotz-malkoak, maite-malkoak,
Barne-lili zurillari...
Biotz malkoak, **maile** malkoak.
Zatorkidaze uaari!

Artadi

AMARI AGUR

(TJrte birekirv)

—Amatxok lan asko,
ene aurtxoa.'
Ona emen zutzat
bigun-arroa
aingeru lumazko
seaskatxoa...
Nere Juliantxo
biotzekoa,
ortxe oin etzinda
egin lo-loa.

—Ama, ama, ama,
maite txintxoa,
ez utzi bakarrik
aurtxo gaxoa...
Edcr zait bai neri
seaskatxoa
bigun, xamur, garbi
eta beroa.
Alare egiteko
ameg goxoa
natago det zure
biotz-ondoa.

—Juliantxo maite
egin lo-loa...
—Amatxo, naiago
biotz ondoa.

(Amaika urtekin)

—Mitxeleta polit
egakalari...
iges naian zabiltz
zure amari.
Aztu al zaizu ba
aztu, oi!, zuri
amagan zenduan
maitezko kabi?
Nora zuaz, ene
semetxo ori?

—Maite nuan maite
seaska txuri
cta maiteago
biotz-ondo'ri.
Baiña barne deika
det Andre Mari...
Jarraitu daiodan
ZERU-DEIARI,
fiiiian onespina
Juliantxori.
Esan arren, ama:
«Seme, jun ari».

—Amaren biotza
maitezko kabi.
MaTe igesi
^ure amari...

—Ama, egiteko
lo lo goxua
naiago nun zure
biotz ondoa.
Baiña orain deika
nik Andre-Mari,
esan, arren, ama:
«Seme, oari».
Zure... onespena
JULIANTXORI.

Dunchtn-zar

AIZE-ERROTA

Aize-errotia lirain,
zein polita zera,
raendiska orren gain,
eguzki aldera.

Aize-errotia lirain,
berrari ekin;
errotaria zain
dago. Arin, arin!

Egiguzu irin
fin gure ogia
zuri izan dadin,
errotia maitia.

Aizea joçtatzen
zure egoekin.
Ez iñoiz atsedeen:
ek^m arin, ann !

Dirauket,

POBREAK POBRE

Asto-zai zegon aguretxo bat
pozik zelai-barrenean,
menditik bera lapur-taldea
ikustatu zuanean.
Estu ta larri asi zitzaion:
«Goazen egiñalean,
biok erori ez gaitezen gaur
lapur gaiztoen menpean».

Belarri biak ernai jarrita
astoak diotsa lasai:
«Zuk, nai ba'dezu, egin igesi;
ez egon emen nere zai.
Zurekin joan, oiekin geldi...
asto bearko det nik bai...
obetotxo ez izatekotan
ez det' igesik egin nai».

*Artu dezagun ondo gogoan
astO' zurraren egia:
Nolanai ere pobreak pobre
bearko dula, aiegia.*

A. Fidel

TXAKUR ZINTZOA

Iñoiz ez ta bein koipekeriz ta
txurikeriz datorrenak
atzipetuko ditu, bai, noski
ergelak eta kirtenak;

baiñan naiko lan izango luke
engaiñatzen azkarrenak.
Garbi ikusiko dute orixe ,
aú irakurtzen dutenak:

Bere lanera gau illunean
ixil zetorren lapurrak,
zaunkik egin ez zezan, atean
lotuta zegon txakurrak,
urrutitikan bota zizkion
ogi-puska ta ezurrak.
Ara orduan zer esan zion,
arro-arro, txakur zurrak:

«Arritzekoa, bazka-eskeinka
zu gaur emen ikustia;
iñolaz ere lan onetan au
dezu lenengo aldia!
Ondo dakit nik zer nai zenduken:
zaunkarik ez egitia,
lan aundi gabe eramateko
nai zendukean guztia.
Siñistu zazu oker zaudela,
lapur lotsarik gabia:
Ez det ain merke nik beintzat saltzen
nere jaun eta jabia ! !!»

A. Fidel

GABON-GABA

Au bai gauaren zoragarria,
Gaur emen gure etxean:
Zar ta gazteak alkarturikan
Anaitasun ederrean,
Belen aldean aingerutxoak
Agindu zuten pakean.

Zeruko Jaunak gorde dezala
Alkartasun au gurean,
Ta berriz ere batu gaitzala
Datorren Gabon gabeen.

Aita F

KALAMUA

Zer daukat begi aurrean
Gipuzku-Bizkai erdian
Etxebarri'ren buruan?
Kalamu mendi zoragarria,
euzkal mendien artean,
eguzki begi goizian, '
urre dirdiraz janzkeran
zer dago gain eder ortan?

Zelai orlegi garbia
bedar gurenez betia

MIRUA TA AMILOTXA

O zein ikusgarri dan
masti-sail bat ona,
mats ori-lara-zuriz
beterik dagona !

Txirta bati goiz baten,
txio-txioketan,
amilotxa asi yakon
onantxe berbetan:

—Adiskide kutuntxu,
amilotx ederra,
kerizarik ez al dok
sartu sabelera?

—Sarritxu oi dabiltzan
txoriak mastian,
ega-astun sorrak dira,
ak erantzun eutsan.

Mats-zale dozak erroi
ta 'eskilasotzararak.

. Nok entzun, kanta ordeztu,
euren karraskadak?

—Atorkit, eder ori,
keriza-adarrera ;
jan, jah aspertu baga
anpolai urmela.

—Keriza-azurak saman
egin ezkerot txut,
, nok atara, laguna?
Egingo al daustak euk?

Miru zelatariak,
estutuaz saman,
amilotx gaixoari
au erantzun eutsan:
I txikitzeko aiña
ba-nok ni benetan.

*Orrenbeste jaza da
gure gizasrteam,
anéikiak txikia
sarri lumatzeaw.*

X.

TXARRIZAIÑA

Egunero nekusan mutil gaztea
Oian izillean txarriak zainduten;
Aurretik darabil zintzoki taldea,
Arkaitz, troka, larra, muna, landa barren.
Ezkurraz an goian, aizeaz biraka,
Areitz sendoctan, orrien tarteant;
Larrean arriak, orbela, sastraka,
Txarricn janari urria. benetan.

Eta aberetxoak janaria eska,
 Nunbait billa bear lurlean ezean;
 Goseak larritu, sabelak ez parka,
 Txarrizaiñarentzat istillu betea.
 Aga luzetxoak eskuan arfurik,
 An dabil mutllla ezkurak jaurtika;
 Saietsak ebaindu, gorputza urduri,
 Biotza neketsu, gogoa jausita.
 Zeregin orretan besoak askatuz,
 Zugatz kerizpean etzun zan mutilla,
 Loaren altzoan laster sartu yaku;
 Baiña, lo aurretik, ez egon izilla.
 —Jaungoiko Altsuak etzituan egin
 Arazo guztiak artez eta zuzen;
 Ezkurak an goian, zetako imiííi?
 Kalabazak, barriz, lurlean usteltzen?
 Txarriak jateko gauza diran zerok,
 Imiñi balitu lurlean eskura,
 Arek oianera ekarri ezkerro,
 Ariña litzake gaur nere estukura.
 Kalabazok ausa, elégokez goian,
 Emen bean baiño askoz egokiro?
 Ta gogai onekaz artu zuan loak;
 Aizea bertotik, txistuz bíldiarkiro.
 Zugatzen adarrak, bein ona, bein ara,
 Indarka ta uluka igituten ziran,
 Ta, ezkurtxo batek, aizeak boladan
 Jaurtirik lurrerantz, jo zun bekokian.

Txarrizaiña itxartuz, asi zan esaten:
 —Ezkurra izan orde z ba'litz kalabaza,
 Ederto nengoke oraintxe jasaten
 Onen sartadea min biziz alaka.

Arrugain

GIPUZKOA'KO LUR MAITE

(Montañas de Guipúzcoa lez abestuteko)

Euskal zeruetako
Illargi zurbil,
Gozo, biguna,
Aldendu maitekiro
Gure aldetik
Uluntasuna.

Argiru, maitasunez,
Gure mendiak,
Gure basoak;
Gartu gure biotzak,
Bizkortu, arren,
Gure gogoak.

Gipuzkoa'ko lur maite,
Euskalerri'ko lora ederra,
Euskaldunak illarte
Ezta galduko zure izena.

Itxas-mendi tartean
Bakez bizitzea,
Nere biotzarentzat
Ezta munduan poz ohea.

Arrugain

MAITE

(Vuelve tu imagen bella lez abestuteko)

Biotzaren amesak
Ito guraz nabil,
Barrengo maite-miña
Gogoak ezin il.
Egunez eta gabaz
Maitagandik urrin,
Beronen gomuteak
Bakarrik narabil.

Maite, zure begiak
Nere gogoan sartu ziran;
Ez egizuz aldendu
Bizia galdu eztagidan.
Maite, alkar gaitezan,
Ez egin alde nere ondotik,
Zure maitasun gabe
Eztot aurkitzen zorionik.
Maite, maite, maite.

Arrugain

PrcH.sk.uik.—Neskatxa gazte eta mizkea
eta milloi bi laurleko
beraz dituan neskatilla bat
nai neukek emaztetzako,
ezeren bere kezkarik barik
oparo bizi izateko.
Baldintza onek dituanagaz
nor, baiña, ni baiño obeto?
Beti aukeran, an-or naiz emen
nintzakek' zorioneko.

Pellok.—Neskatxa gazte bikain mizkea
eta gaiñera milloi bi!
baldintza orrek izan oi dozak
askoren atsegingarri.
Milloi bidunak... banaka bat bai,
gazte mizkeak ugari...
baiña egizko garbi ta onak
nonnai eztozak agiri;
oneitáko bat irea baiño
atsegiñago yat niri.

Epaia.—Ludi zoroan makiñatxu bat
ba-yabilk diru atzian;
baiña zorion osorik ezin
lortu diruaz utsian.
Gure Jainkoak damoskanagaz
pozik ba'daukak biotza,
eu izango az orain ta gero
egiazko aberatsa.

Enbeita'tar Kepa

TXOMIN ETA MATXALEN

(*Praisku'ren otseñak*)

Txoniin'ek.—Neure aldian egiten yuat
Ainbat abere jateko,
Asti apur bat ez daukadala
Apur baten be jarteko.
Beti onela ibilli barik
Ixango neuke obeto
Neure lanetan lagundu daistan
Emazte on bat ba'neuko.

Matxalen'ek.—Erdi bakarrik zabiltzaz, Txomin,
Abere jatekogiñan,
Eta ni barriz oial garbitzen
Beti al dodan ariñan.
Diñozun lez ba emazte billa
Neugana eldu ba'ziñan,
Bata bestai lagunduteko
Biok buztartuko giñan.

Txounin'ek.—Luza begira etzara egon,
Neure lagun, agintzeko;
Baiña ez dakit indarra dozun
Itz eder ori zaintzeko.
Aspalditxoan tentezka nabil
Andra koskor bat artzeko ;
Baiña bildur naz izan ez daidan
Neure burua galtzeko.

Matxalen'ek.—Zer erantzun be ez dakidala
Ipintzen nozu bildurrez.
Zeure burua daukazu aintzat

Eta besterik iñor bez.
Ezkonduteko bildurra dozu,
Ta ein barik egon nai ez.
Baiña paltarik iñun bakorik
Ez dozu topauko errez.

Praisku'k.—Bat baiño geiau ibiltzen dira
Gure Txomin'en antzera.
Aberats eder onaren billa
Jo batera, jo bestera,
Usterik ori errez lortuko
Dabela ; baiña, bai zera !
Oiñetakuak urratu eta
Buruko miñaz etxera.

Enbeita'tar Kepa

BEI ZARREN BERTSUAK

(Kepa, Imanol eta Xanti)

K. Komedi-tokia da
gure okoillua;
beiak adarrak dantzan
ta ik akullua.
Bi alditan or abil,
mutil kankaillua,
esnez bete eziñik
eure katillua.

Im. Ni baiño geiago dok
bei zar au indarrez,
ostikoka eiten yok,
esnerik ezin kendu
gaiñera adarrez,
ta eu ortik barrez...

Pazentzirik artzen gaur
etzeukoat errez!

K. Esnia zelan kendu
etxeko danontzat
eskatzian euki dok
plana bestientzat.
Orain, neure ustian,
palta dok euretzat.
Ori dok itxuria
mutil gaztientzat.

Im. Matusalen baiño be
zarragoko beia,
trabes iminten yaustak
gaur neuri begia.

Askan izanagaitik
naiko janaria,
atzeko ostikua
dauko dantzaria.

K. Bi alditan asi az
esnia batzian,
bietaa katillua
dok erdi utsian.
I baiño abillaurik
ezpadok eltzian,
dantzan ingo yok orrek
okoillu ertzian.

Im. Argimutil on barik
postien onduan
ator ona ikusten
zer moduz nagan.
Urreratu ezpanintz
askoz obe neuan,
ostikuaz jo naiok
belaunen buxuan.

K. Esne batzen asi az
arro eta maiñez,
iñori burletako
uste alegiñez.
I az niutil abilla
bakariik mingaiñez,
bei zarren ostikuak
eraiteko iñes.

Im. Barriketia-beintzat
ik bai-dok naikua.
Euk firatzi nai ba'dok,
emen yauk lekua;
urreratu ezker
errora eskua,
adarrak dantzan dabilte,
zoli t.stikua.

K. Nnn-nai erakusten dok
abillaren an.Ua;

iai.it batzén barriz,
aparteko yaza;
bizkor eta garbiro
neurriak gorantza,
amak bai yeukak laster
piixer aberatsa.

Im. Segurutik jarrita
gaur edozer diñok; .
«neuk eratziko yuat»
alan bere eztiñok;
zikintzeko bildurrez
esku guri piñok,
euk adarra jo eta
lana barriz, iñok.

K. Mutillen piñezia
orraitik agiri dok
esnez janaritzeko
etxeko guztiok.
Gaiñezka jarri ditu
dirian ontziok...
Lar kendu barik, mutil,
pizka bat itxiok!

Im. Gaztiak ezin leike
ezer zarrarekin,
ernegau erain deustak
gaur eure koplakin.
ba-naiuak katillu
ta pitxer onekin;
or daukok, ba, lekua
euk nai ba'dok egin.

(Xanti, onai *txiki*enak *tuka-*
tik.)

Lau bertsolari dagoz
gaur gure etxien,
bat askan ta bi gortan,
aita eskatzien;
Manu'k zintzo diñerdu
efoia- batzien,

koplak ugari baiña
pítxerra utsien
bsnezko apanrik

etzauk arratsien!

(1902)
x

Enbeitatm

K

BERTSOLARIA

Bertsolariak atarateko,
zein da biderik onena?
Lenengo euki biar dabena
berezko etorkizuna;
gero ikasi, sarri abestu,
ez galdu zaletasuna:
bertsolaria izan leiteke
ori egiten dabena.

Bertsolariak ona izateko
baldintz onek bear ditu:
buru argia, biotz zabala,
nai ba'dau ondo jarraitu.
Irugarrena eztarri ona,
neurriai ondo begitu,
bertsolaria ona izango da
baldintza onek baditu.

Bertsolariok gura ba'dogu
goratu gure izena,
toki danetan agertu daigun
egizko gizontasuna;
bertso lizunez ez daigun loitu
euskeran edertasuna,
oba «txian ixilik egpn
garbi-zalia ez dana.

Berba gitxitan emen esanda
bertsolari izakera,
gure izena goratuko da
garbi zaintzen ba'gera;
maitasun sendoz, biotz zabalez,
jokatu daigun batera;
toki danetan zabaldu daigun
Aitor zarraren enskera.

Enbeita'tar B.

MUTIL ZAR BATI

Bertso batzuek jartera noa
jakingo dozue nori:
berrogei urte ncska atzian
dabillen mutil zar bati.

Neska ondoti
igeska beti,
eurak dakie zer gaiti;
au gizontzako artzeko baiiio,
isteko obia dirudi.

Gozotasunik ez dauko onek,
neure ustez, emakumentzat;
onen biotzan maitasun asko
ez da izango andrientzat.

Neskak onentzat
biirua aunditzat,
gorputza barriz edertzat;
gura izan asko ez dabe izango
alango mutil zarrentzat.

Falta dabena billa ibillita
ori da bide zuzena

zuzendari onak dauz
orretarako:
Ajuxia'tar Kepa
lendakaritzako,
Pedro Mari Aldana
gauzak alontzeko.
Bextsoetarako
naiz abestuteko,
noz gorau joango
asko deika dago.
Zorionian sortu
gendun «GARRIKO».

Ariatzan sortu zan
uGARRTKO»'n ize.na,
erri eta erbeste
nintzat daukana.
Aslcoren pozgarri da
egiten 'daun lana,
anaitasuna dogu
berak nai dabena.
Gauza ederrena

ariatzarrena
ikusten doguna:
danon batasuna.
Orixe da «GARRIKO»'k
gura dabena.

«GARRIKO»'ren deiari
ondo begiratu
eta beren esanak
gogoan artu.
Erri ta, erbeste
euskalclun jokatu,
cuskal eitura danak
ez iñoiz baztertu.
Gogoak askatu
ta hi'otzak poztu,
erriak berbiztu
iñok jiiii ba'ditu,
Ariatzñ'ko guxe
«GARRÍKO»'i deitu.

B. Enbeita

GIZONTASUNA ZER DAN

Gure izatea zati bik dauka
soin-gogo erdibituta,
gogo gorantz-min bizi dala,
soiña lurrari josita.
Bitzuok (alkar bide zuzenez)
erabiltea alkartuta
dot gizontasun oiñarritzean
ezaugarritzat artuta.

Gogo ta soiñok, Jaunak jarriak
dabez bakoitzan legiak,
gogoak zeru-egarriz gorants

jasoten ditu begiak;
bestalde, soiñak, lege guztiak
ditu lurrari josiak
uko eziñak yakozala oni
gorputzaren eskariak.

Baiña gizonak, gizontasuna
nai ba'dausku erakutsi,
gogo ta soiña, batera alkartu
bear.,ditu t'ez ezetsi;
gorputz-egarri ase-goxoak
goguarena'rren itxi.
Ukatze onek sendotzen dautsa
gizontasunaren pitxi.

Jaunaren lege, goitik beraiño,
onartuz bete dabena,
ludi ankerrai, irrikor arren,
uko egiten dautsana,
geidea'gaitik bere bizitza
nai-noz emongo leukena,
da egiazko gizontasuna
soiñean daukan gizona.

Deunoro

NESKATILLA «POLITA»

Sarritan ametsetan
jartzen naizenian,
ikusten zaitut polit
aarean aiñian;
aure ederrak ejstaul»

baidiñik lurrian,
iruditaen yat **neure**
aurrez zauzanian.

Zure aurpegi eder!
ta begi urdiñak
mosu gorrixta, gordin,
edur lez **agiñak**;
ule mataz beltzeran...
sur, belarri fiñak.
Zelan daukazuz, baiña,
ain polit egiñak?

Gorputzak eztauka, **ez**,
beste iñor bardifiik,
ugatz apaiñak tinko,
neurrian jarririk;
me ta dotore garriz,
ondo apaindurik,
zu ain eztauka iñork
txorkatilla fiñik.

Kanpoz ain eder izan,
t'ez al **zara barruz**
itxusi izango oben
ixilleko erruz?
Ain polit ba'zintzakez,
nik nai lez, ereduz,
nire ametsak labur
litzakez zu buruz.

Deunoro

BIZKARGI

Amaika alditan pozik,
azkar ta bakarrik
ikustatu zaitut ta...
zure tontorretik
atsegiñez begira
maiz, gogaitik barik...
Izan be ez dago ifiun
zu lango mendirik.

Giza-bizitz-tokia
goruntza ezkeru,
bakea dau edonun.
Mendiak oparo
bere esku zabaletan
artzen nau emero...
Ai, al'banu etorri
ona egunero!

Euskal tontor askrik I
daukazu kurutza,
inguru bedar-lorez
egiñik baratza ;
kilker otzanak *kri kri*,
iper aizez dantza;
zugandik ur nabari dot
donokiko atsa.

Ain ederra izanik
mendiko bakia
ez da mire egiteko
sarritan joatia.
Atsegin bayat eder •

billaka ibiltin,
etzaitut aztuko zu,
Bizkargi maitia.

Deunoro

EUSKALDUN BAT AMERIKETAN

Euskalerritik egin biar dot
Amerikara igesi:
toki onian gu jaio arren,
danok ezin gara bizi.
emengo antzian zorionian
an be ba'gintzake bizi!

Ameriketan, beti goguan •
izangot euskal erri,
toki onetan daukagulako
geure izkuntza garbia.
Zorionian maite izan dot
beti nik Euskalerria;
ara joan arren Euskalerrian
isten dot biotz guztia.

—Nora zatoz zu Euskalerritik,
ain toki ona itxirik?
Ez uste gero odeietatik
jausten, danik gaur dirurik.
Emen be iñoiz alperrenlzako
ez dogu izan lekurik;
baiña zu lako euskaldunari
ezingo esan ezetzik.

Agur, etxeko aita ta ama,
»nai arreba danori;
zorionian lagun daiskula
Zeruko Jaunak danori.
Pena guztiak aztuko dira
ni egitekuan etorri,
eta gorengo izango dot nik
beti gure Euskalerri.

RUTÍ

GERNIKA

Mundu guztí-guztiak
ezautzen dauana,
ibar eder erdian
zutik dagoana,
euskaldunak barruan
sartuta daukana;
nork ez maite biotzez
Gernika kutuna?

Zure biotz barruan
euskaldun legea,
Zuk daukazu gorderik
esaben fedea;
zure Zugatz indarrez
euskaldun trebeá
ludi-zear joan da
asmo-ustez betea.

Gernika, nire maite,
biotza lerturik,
ikusten zaitut itun,
negarrez beterik.
Zer da gerta yatzuna,
ez al dozú indarrik?
Aurkitzen zaitut orain
ia il bearrik.

Etzara zu, ez ilgo,
ez euki bildurrik,
gu emen gagoz beti
ortako gerturik;
maite zaitugu eta
diñotzut barrutik,
gutzat ez dala izango
Zu baizen besterik.

Aldana

ARIATZA

Gure erria,
beti maitia,
emen jaio giñan ta emen bizia.
Txoritxoak dauke euren kabia,
guk ere emen dauku geure tokia.

Idi begia
ikusteko euskaldun miraria:
Ariatza da gure euskalerria.

Astegunean
beti lanean
dago ariatzatarra bere arloan,
ogia irabazten lege onian,
izerdiz lan einda egun guztian;
gero etxian
poza ta atsegiña sendi artian:
olakorik ez dau gaurko munduan.

Baita domekaz
jantzi barriaz
doa ariatzatarra fede sendoaz
Meza entzutera gogo biziaz,
Jauna gurtutzeko uste osoaz;
gero jolasaz
gogoa atsegindu ta etxera gauaz:
olan betetan dau Jaungoikoagaz.

Santakurtziak
emengo jaiak
urteko guztiko lanen atsedanak:
salto ta irrintzi eskola umiak,
dantza ta abestu gazte diranak

eta zarrauak
ardua edan ta esan kontuak:
ai, olako asko ba'leukoz munduak!

Aldana

NERE «PASADITXU» BAT

Ariatza guztia
gaur emen baturik,
guri entzuten dago
oso zoraturik.
Adurra dariola
ao zabaletik,
kokoloaren antza
disimulafurik.

Olako bertso txuak
dagona entzuten,
eztaukola uste dot
lotsarik nldien;
baiña ibilli astiro
ta egin aituten
alegintxu apur bat
ta itxaroin pizkaten.

Gauza guztiak dauko
euren azalpena:
!?.ikotxak egilen dau
I.er?k al dabena.
Jaungoikuak cmon daust
uiri be almena
ta danok dakizue:
abizeria Aldana.

Oiain esangotzuet
gauza entzungarria
eta egirigozue
askotxu barria.

Niri pasau yatana
jruztiz da tristia,
mutil gaztearentzat
txit lotsagarria.

Orain iru urte dira
astelen balian,
arratsaldeko seirak
ei ziran torrian.
Orduan nik eneukan
'neskarik alboan
eta bizi izan niutzan
zorion guzlian.

Artu ncban ba pozik
bizikleta zarra
ta neure arinketan
naikoa indarra;
jo ta su asi nintzan
enietik Forura,
baita laistertxu eldu
Bermio aldera.

Sollube oiñez igon,
arinka bajatu,
orduan nik beneukan
Loroño'ren taju;
leuna artu neí>an ta
ni nok atrapatu!
Gosetu egin nintzan,
indarrak amaitu.

ZornotzaVa eldu rjintaan
gabeko amarretan
eta geratu niutzan
taberna danetan.
Nire biotzak poza
etxian urrian,
baiña an neunkan sendo
Autz-gana aurrian.

Igon gura, ezin igon,
a zan gudaketa !
lurra jota geratu
/an nire olgeta.
Lurra jota esan dot,
gaiñera itxinduta,
a eitez ni barriz
oso darnututa.

Igon gura, ezin igon,
a lotsagarria!
gorantza egon bidia,
berantza jarria.
Gorantza igon gura
berantza obia,
laister eldu bai nintzan
Zornotza'ra ia.

Au niri pasau yatan
oin urte batzuek
eta onexek dira
gaur nire kontuek.
Au aitu ba'dozue
etzare tontuek.
parkatu cistezuez
iraur nire bertsuek.

Aldana

ERREGEAK

Gabonak eta urte barriak
urrengo dira erregenak,
iru err.egek Jesus Jainkogan
gurtzen joaten dirianak.
Jai ospetsua ospatuten dau
egun orretan munduak,
egun orixe onetsi daiten
estalpetik Jaungoikuak.

Iru erregek joan zirean
gurtutzen gaizkatzallea,
biderik bide gau illunean
aurkitu eziñik bidea.
Izar eder bat aurkitu eben
billatzeko estalpea,

otzez dardaraz estalpe ortan
begira euen Jainkoa.

Bezperan beti asiten dira
zapata danak garbitzen,
goxalderako leioan danak
dabez eurak imiñiten.
Direanian goizean goizik
leiorantza an jagiten,
euren biotzak pozkiro danak
diriez antxe aurkitzen.

Erregentako eguna beti
munduan da ospatsua,
erregen goiza benetan da bai
umientzat pozgarria.
Tronpeta soiñuz beterik danak
aurkitzen da auzunia.
Nun aurkitu lei urte guztian
olangoa goizaldea?

Ireneo

USPARITXAKO AUZUNIA

Atxelik bere altzoan dauko
auzune txukun, polita,
bere ondoan ermitatxo bat
antxiñalikan jarrita.
Bere zaindari Migel deuna da
aingeru guztien aita,
gizaldietan dauko Uspitxa
ezin obeto zainduta.

Baserri orrek bost etxe daukoz
sei bizi-leku osoak,
bere azpitik baterik beste
igaroten dau bultúak.
Nun aurkitu leiz inguruetan
Uspitxa lango auzuniak?
Auzune ortan ba, izan dira
bertso ta olerkariak.

Uspitxan Jauregi etxean
aitita ei zan jaio ta azi;
olango bertsolaririk emen
oiñarte ez da ikusi.
Gau eta egun, toki danetan
egoten zan abeslari;
gura neuke nik olangoxe bat
ein dala ona etorri.

Nire aitita maite zintzoa
gaixorik aurkituten zan;
Jesus Jainkoak deitu egintson
berari azken amasan.
Azken amasa emoian berak
abestuten bertsoetan,
bere ordezeko seme zintzoak
ementxe itxi zituan.

Ireneo

GOGAIZTOA (Deabrua)

Urtzi altsua zegoalarik
ortzietan dizdizari,
orra odei bat baltzaren baltzez
argiaren estalgarri.
Arro —aizeak astin-aldian
eldutso Luziper'eri;
bere abotsak sua dario,
garmenditarra dirudi.

Uneda baten ke izurritsuak
dana estali biarrian,
ekaitz aurrian zabaldu oi dan
laiño baltza zirudian.
Ekaitza laister agertu bere
Mikel deunaren otsian,
tximist zorrotza aukeraturik,
Urlzi nagusi! irrintzian.

Oiñaztarriak astindutako
zugatz bateren antzera,
Luziper eta bere adarrak
etozan ortzetik bera.
Agur zugatzen aunditasuna,
edertasun eta lora,
geroztik [^]eta beti-betiko
su txingar izango dira.

Alegin danak dagizuz orain
zeure sua geituteko;
urtzi-gorrotoz gizaki danak
nai zendukez zeuretzako,
Baiña alan be zure adarrak
eleuke a estaliko,

Egillearen aiña iñoiz be
egiña izan eztalako.

Lopategi

MAITEMINDUA

Illunpietan aurkituten zan
nire barneko leizia,
arik eta zuk ipiñi arte
kurtseluari txispia.
Adimena dot kurtselu ori,
biotza zan illunpia.
Ai, bai atsegin maitasunaren
kabi artan bizitzia!

Kurtselu batek egian argi,
biona zan oriu,
bion garretik gorantza joian
garbi, zuri ke lainua.
Maite zindudan, maite ninduzun,
gaiñetik zala Jainkua,
biotz guztiak egin ebazan
maitasun ituTburua.

Nundik sartu zan aize zakarra,
irrintzi otsian, nundík,
kurlseluaren argia itzali
ta illuna biurturik?
Amesa ei zan, ta amesak
ez ornen dau iraupenik.
Ai, arrezkero kurtseluak be
eztau nai beste argirik.

Maitasunaren leiatillatik
lenengoz begiraturik,
mundu barri bat idoro neban
enekusana ikusirik.
Geroztik nire begi leioai
eztamotset garrantzirik;
aragi dira t'eztarakuste
alako ames mundurik,

Lopategi

ZABAL-ALDE

Bederatzi urteko
bertsolari koskor,
neure maixuak gana
buru bera nator.
Nik uste izan arren
naizala oso jator,
ikasi **barik** ezin
izan neike dotor.

Zer egiten dauskuzu
geure Zabal-alde?
Erdi lo egon barik
itxartu egin zaite;
ezertxo ezin **neike**
egin zure kalte
beti zaitudalako
biotzetik maite.

Bost etxeko auzune
biotz erdikoa,
zazpi bizi-lekugaz
ornidurikoa;
beti **zaitut** nik maite

neure auzunetxua,
zeu zaralako neure
jaiotza-lekua.

Bertso ta olerkari
bai ta idazlariak,
ainbat gazte jakintsu
dauz gure auzuniak;
ustez egonagaitik
jakintsu aundiak,
danak cz dira izango
gu lango txoriak.

Laister daukat ustia
praille joateko,
baifia Zabál-aldegaz
Jaunari bere alde
ez naz ni aztuko;
dautsat eskatuko,
gaur lez beti euskaldun
garbia izateko.

Jontxu E.

ARIATZA'KO KAZERUAK

Kaza txakurak dabiz
Zabal-aldietan
erbiaren atzian
aspaldi onetan;
baiña ez da erreza
eurek atrapetan:
erbiak gordetan.
Zabal-aldek bakie

Zabalen bertan dagoz

kazeru abillek,
bertsolariak barriz
gizon zein mutillek;
ara etorri arren
gizonak abillek,
indar aundia dauka
gure morokillek.

Jontxu E.

(12 *urtako*)